

සමුපකාර සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව
கூட்டுறவு அபிவிருத்தித் திணைக்களம்
DEPARTMENT OF COOPERATIVE DEVELOPMENT

දුරකථනය } 011-2478378
 தொலைபேசி } 011-2478374
 Telephon } 011-2478376

හැ.පෙ.419, අංක 330, යුනියන් පෙදෙස, කොළඹ 02
த.பெ.இ.419, இல. 330, யூனியன் ப்ளேஸ், கொழும்பு 02
P.O.Box 419, No. 330, Union Place, Colombo 02

ෆැක්ස් } 011-2478386
 தொலைநகல் } 011-2478377
 Fax }

විද්‍යුත් තැපෑල } info@coop.gov.lk
 மின்அஞ்சல் } depecoopdev@gmail.com
 e-mail }

වෙබ් අඩවිය } www.coop.gov.lk
 இணையத்தளம் }
 Web Site }

මගේ අංකය } ස.සං.දෙ./බැංකු/2/4/9
 எனது இல }
 My No }

ඔබේ අංකය }
 உமது இல }
 Your No }

දිනය } 2021.02.03
 திகதி }
 Date }

නියාමන උපදෙස් - බැ/නි/ජී/2021/03

සියලුම මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිති සහ
 සංගම්වල ගරු සභාපතිවරුන් වෙත,

ග්‍රාමීය බැංකු ඇතුළු මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිති/ සංගම් සඳහා අවදානම් කළමනාකරණය
 පිළිබඳ උපදෙස් සහ මඟපෙන්වීම්

Risk Management for Financial Co-operative Societies - FCS

01. හැඳින්වීම

- අවදානම යනු කිසියම් කාර්යයක් පිළිබඳව ගනු ලබන තීරණයක් තුළින් අනාගතයේ දී සිදු වීමට හෝ මුහුණ දීමට ඉඩ ඇති අලාභ, තිරසාරත්වයට සිදු වන හානි, මූල්‍යායතනවල ද්‍රවශීලතා ගැටළු ව්‍යාපාරික බිඳවැටීම් වැනි අයහපත් ප්‍රතිඵලයන් ය.
- සෑම ව්‍යාපාරික කටයුත්තකටම අවදානමක් පවතී. එය මනුෂ්‍යයාගේ ජීවිතය ඕනෑම අවස්ථාවක මරණින් කෙළවර වන්නාක් මෙන් අවදානම ද අනිවාර්ය වූවකි.
- එහෙත් අවදානමක් පවතින නිසා අපට එදිනෙදා ජීවිතය ගත කිරීමේ දී විවිධ ප්‍රවේසම් සහගතවීම් ඔස්සේ එම අවදානම් වළකා/ මඟහැර අපගේ කටයුතුවල යෙදෙන්නා සේ බැංකුකරණයේදී ද, අවදානමක් ඇතැයි යන්න සිතා එම ව්‍යාපාර කටයුතුවල නිරත නොවී සිටිය නොහැකි ය.
- මෙම නියාමන උපදෙස් පත්‍රිකාව තුළින් හඳුන්වා දෙනු ලබන්නේ ග්‍රාමීය බැංකු ඇතුළු මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිති/ සංගම් මුහුණ දෙන විවිධ වූ අවදානම් හඳුනා ගනිමින්, කළමනාකරණය කරමින් ඒවාට මුහුණ දෙන ආකාරය සහ සමිතිවල ලාභදායීත්වය, ද්‍රවශීලතාව සහ තිරසාරත්වය අඛණ්ඩව පවත්වා ගනු ලැබීමේ දී අනුගමනය කළ යුතු උපායමාර්ගයන් ය.
- අවදානම් නිසි ලෙස කළමනාකරණය නොකිරීමෙන් තැන්පත්කරුවන්ගේ අරමුදල් අනාරක්ෂිත විය හැකි වන අතර, ඒ අනුව සමිතිවල කඩා වැටීම් සහ විවිධ නෛතික ගැටළුවලට මුහුණ දෙමින් සමස්ත මූල්‍ය පද්ධතියටම හානිකර තත්ත්වයන් උදා විය හැකි ය.

02. විවිධ අවදානම් වර්ග

- I. ණය අවදානම (Credit Risk)
- II. මෙහෙයුම් අවදානම (Operational Risk)
- III. වෙළෙඳපොළ අවදානම (Market Risk)
- IV. ද්‍රවශීලතා අවදානම (liquidity Risk)
- V. අනුකූලතා අවදානම (Compliance Risk)
- VI. නෛතික අවදානම (Legal Risk)
- VII. ක්‍රමෝපාය අවදානම (Reputation Risk)
- VIII. සංකේන්ද්‍රීය අවදානම (Strategic Risk)
- IX. ප්‍රතිරූපීය අවදානම (Concentration Risk)
- X. පැතිරීමේ අවදානම සහ පද්ධතිය අවදානම (Contagion Risk and Systemically Risk)

2.1 ණය අවදානම

- ණය අවදානම යනු, ග්‍රාමීය බැංකු ඇතුළු මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිති/ සංගම්වලින් ණය/ අත්තිකාරම් ලබා ගත් පාර්ශවයන් හෝ ප්‍රතිපාර්ශවයන් (Counter Party) විසින් එකඟ වූ හෝ ගිවිසගත් ආකාරයට සිය වගකීම් ඉටු නොකිරීමෙන් ණය වාරික සහ පොළීය හිඟ වීමයි.
- ප්‍රතිපාර්ශවයන් යනු, ණය මුදල් අය කිරීමට හෝ වාරික ප්‍රේෂණය කිරීම පැහැර හැරීම සිදු කරන පාර්ශවයන් ය. තවද, ණය මුදලට අදාලව ඇප වූ ඇපකරුවන්ට (ප්‍රතිපාර්ශවයන්) පැහැර හැරීම ගැන දැනුම් දුන් විට නොගෙවා සිටීමෙන් ද ණය අවදානම ඇති වේ.
- ණය අවදානමට මුහුණ දීම හේතුවෙන් ලාභදායීත්වය පහත වැටීම, ද්‍රවශීල ලාභතා ඇති වීම සහ සමිතියේ තිරසාරත්වයට තර්ජන එල්ල වීම සහ ප්‍රතිරූපයට කැළැල් වීම සිදු විය හැක.

2.2 මෙහෙයුම් අවදානම

- සමිතියේ/ සංගමයේ සාමාන්‍ය මෙහෙයුම් කටයුතු තුළින්, එනම් සමිතියේ අභ්‍යන්තර සේවකයන් සිදු කරන වංචා, අක්‍රමිකතා, හිතා මතා සිදු කරන වැරදි, අනවධානය සහ නොසැලකිලිමත් බව නිසා සිදු වන දුර්වලතා හේතුවෙන් සිදු වන මූල්‍යමය අලාභයන් තුළින් මෙහෙයුම් අවදානම ජනිත වේ.
- එමෙන්ම, බාහිර පාර්ශවයන්, ගණුදෙනුකරුවන් විසින් සිදු කරන අක්‍රමිකතා ආදිය ද පරිගණක පද්ධතිය සහ වෙනත් ගිණුම්කරණ මෙවලම් සහ ක්‍රමවේදයන්ගේ දෝෂයන් තුළින් මෙන්ම, ගං වතුර, නායයෑම්, සුනාම් වැනි ස්වාභාවික ආපදා ද, දේශපාලනික බලපෑම් සහ ආයතනයට හානිකර වන ප්‍රතිපත්තිය තීරණයන් නිසා ද මෙහෙයුම් කටයුතුවලට ඇති වන බලපෑම තුළින් මෙම අවදානම ජනිත විය හැක.

- මහජන තැන්පත් භාර ගන්නා මූල්‍ය සේවා සමිතියකට/ සංගමයකට මෙහෙයුම් අවදානම තුළින් ද්‍රවශීලතා අර්බුද ඇති විය හැක. නිදසුනක් වශයෙන් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය හා සේවකයන් විසින් බැංකු අංශ වල තැන්පත් අවභාවිතා කිරීම සහ දැඩි අවදානම් සහිත මූල්‍යාශ්‍රයන්හි ආයෝජනය කිරීම තුළින් ද මෙම අවදානම් තත්ත්වය ඇති විය හැක.

2.3 වෙළෙඳපොළ අවදානම

- ග්‍රාමීය බැංකු ඇතුළු මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිතියේ/ සංගමයේ පාලනයෙන් පරිබාහිරව මෙම අවදානම බොහෝ අවස්ථාවලදී පැන නගී. ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍රයන් 04ක් තුළින් මෙම තත්ත්වය ඇති විය හැක.

- I. වෙළෙඳ ද්‍රව්‍ය මිල ගණන් වෙනස් වීම (Commodity Prices)
- II. තැන්පත් පොළී අනුපාතයන්ගේ විචලනයන්
- III. ණය පොළී අනුපාතයන්ගේ විචලනයන්
- IV. විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයන්ගේ විචලනයන් (Foreign Currency Rates)
  - සමිතියේ බැංකු අංශය විසින් කිසියම් බෝගයක් වගා කිරීම සඳහා ණය පහසුකම් ලබා දී ඇති අවස්ථාවකදී අස්වනු නෙළන සමයේ දී එම බෝගයේ මිල ගණන් අඩු වුවහොත් ණයලාභී වගාකරුවන්ට ණය වාරික සහ පොළිය ගෙවීමට සිය ආදායම් සහ පොළිය ප්‍රමාණවත් නොවිය හැකි ය. මෙහිදී ඇති වන ණය අවදානම වෙළෙඳපොළ අවදානම ලෙස සැලකේ. තවද, වසරක් ඉක්මවා බේරාගෙන නොමැති උකස් කළ රන් භාණ්ඩ වෙන්දේසි කරන අවස්ථාවකදී අත්තිකාරම් මුදල සහ පොළිය අය කර ගත හැකි ප්‍රමාණයක මුදලක් වෙන්දේසියෙන් නොලැබීම නිසා ඇති වන අවදානම වෙළෙඳපොළ අවදානමකි.
  - රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ සහ මහ බැංකු මුදල් ප්‍රතිපත්තිවල වෙනස්වීම් තීරණයන් හේතුවෙන් තැන්පත් පොළී අඩු වීම තුළින් තැන්පත් ප්‍රමාණය අඩුවීමටත්, ඒ තුළින් ද්‍රවශීලතාව හා ණය ලබා දීමට ඇති අරමුදල් ඌණතා ඇති විය හැක. තැන්පත් පොළිය අඩු වීමට පෙර වැඩි පොළී අනුපාතයන්ට රැස් කරන ලද තැන්පත් වර්තමාන ණය පොළී අනුපාත සමඟ නොගැළපෙන තත්ත්වයක් ඇති විය හැක.
  - වර්තමානයේ දී පවත්නා ප්‍රවණතාවක් වන ණය පොළී, රජය සහ මහ බැංකුව විසින් අඩු කිරීම හේතුවෙන් බැංකුවලට අතීත ණය සහ නව ණය මුදල් සඳහා පොළී අඩු කිරීමට සිදු වීමෙන් මූල්‍ය අලාභයන් සිදු වේ. මෙයට හේතු වන්නේ පැරණි ණය මුදල් ප්‍රදානය කර ඇත්තේ වැඩි තැන්පත් පොළී අනුපාතයකට රැස් කළ අරමුදල් භාවිතා කිරීම වීම ය.
  - විදේශ විනිමය ගණුදෙනු සිදු කරන හෝ ආනයන අපනයන කටයුතු සඳහා මූල්‍ය පහසුකම් සපයන ග්‍රාමීය බැංකු ඇතුළු මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිති/ සංගම් වලට විදේශීය මුදල් සමඟ වන රුපියලට එරෙහිව විදේශ විනිමය අනුපාත අඩු වැඩි වීමෙන් මූල්‍ය අලාභ සිදු විය හැක.

2.4 ද්‍රවශීලතා අවදානම

- ඉහත දැක්වූ ණය, මෙහෙයුම්, වෙළෙඳපොල ආදී අවදානම් තුළින් මූල්‍යායතනවල තැන්පත්කරුවන්ගේ අරමුදල් සහ අනෙකුත් වගකීම් පියවීමට ප්‍රමාණවත් අරමුදල් උණකාවන් හේතුවෙන් ද්‍රවශීලතා අවදානම පැන නගී. නිදසුනක් වශයෙන් මූල්‍ය සේවා සමිතියක විශාල අරමුදල් ප්‍රමාණයක් දිගු කාලීන ප්‍රාග්ධන වත්කම්වල උපයෝජනය කිරීමෙන් තැන්පත්කරුවන් ඉල්ලු වීට එම ආයෝජිත වත්කම් උපලබ්ධි කිරීමට නොහැකි නිසා මෙම අවදානම හට ගනී.

2.5 අනුකූලතා අවදානම

- ග්‍රාමීය බැංකු ඇතුළු මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිති/ සංගම් පාලනය සහ නියාමනය කෙරෙන 1972 අංක 5 දරණ සමුපකාර සමිති පනත සහ සංශෝධන, 1982 අංක 12 දරණ පොදු දේපළ පනත වැනි සමුපකාර අංශයට බලපාන පනත්වලට පටහැනිව කටයුතු කිරීමෙන් අනුකූලතා අවදානම පැන නගින අතර, එය නෛතික ගැටලුවලට ද හේතු වනු ඇත.

2.6 නෛතික අවදානම

- ග්‍රාමීය බැංකු ඇතුළු මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිතියේ/ සංගමයේ කටයුතු හේතුවෙන් අදාළ ව්‍යවස්ථාපිත නීතීන්ට සහ රටේ පොදු නීතියට පටහැනිව කටයුතු කළහොත් මෙම අවදානම ඇති වේ. තවද, සමිතියට එරෙහිව අභ්‍යන්තර සේවකයන් හෝ බාහිර පාර්ශවයන් විසින් ගනු ලබන නීති කෘත්‍යන් හේතුවෙන් අදාළ පාර්ශවයන්ට වන්දි ගෙවීමට අධිකරණයන්ගෙන් නියෝග ලදහොත් එම තත්ත්වයන් තුළින් නෛතික අවදානම පැන නගී.

2.7 ක්‍රමෝපාය අවදානම

- ග්‍රාමීය බැංකු ඇතුළු මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිතියේ/ සංගමයේ විවිධ කාර්යයන්හිදී, අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය සහ ජ්‍යෙෂ්ඨ කාර්ය මණ්ඩලය විසින් විවිධ ව්‍යාපාරික ආකෘතීන් (Business Models), ප්‍රතිපත්තිමය තීරණයන් සහ ක්‍රමවේදයන් ක්‍රියාත්මක කරන අතර, මේවායේ දුර්වලතා සහ හානිකර තත්ත්වයන් නිසා ආයතනයේ මහජන තැන්පතු අවදානමට ලක් විය හැක. නිදසුනක් වශයෙන් බැංකු අංශයේ ඇති කෙටි කාලීන තැන්පත් දිගු කාලීන ප්‍රාග්ධන වත්කම් වන, ඉඩම් මිලදී ගැනීමට සහ ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීමට භාවිතා කිරීම, වාහන මිලදී ගැනීම, අධික පොළී අනුපාත සහ වෙනත් අයුතු ප්‍රතිලාභ අපේක්ෂාවෙන් බැංකු අංශයේ අරමුදල් දැඩි අවදානම් සහිත මූල්‍ය සමාගම්වල සහ මූල්‍ය උපකරණවල ආයෝජනය කිරීම තුළින් ඒවා උපලබ්ධි කර ගැනීමට නොහැකි වීමෙන් ඇති වන අවදානම ක්‍රමෝපාය අවදානමයි.

2.8 සංකේන්ද්‍රීය අවදානම

- ග්‍රාමීය බැංකු ඇතුළු මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිතියේ/ සංගමයේ මහජන තැන්පතු වලින් අධික ප්‍රමාණයක් එක් ව්‍යාපාරික අංශයකට පමණක් ණය වශයෙන් සම්පාදනය කිරීම, බාහිර ආයෝජනයන් සියල්ල දැඩි අවදානම් සහිත මූල්‍යයන්හි ආයෝජනය කිරීම වැනි උපක්‍රම වලින් අවදානම එක් තැනකට සමුච්චය වීම සිදු වන අතර, එමඟින් සංකේන්ද්‍රණ අවදානම ජනිත වේ. (Do not put your eggs in one basket)

2.9 ප්‍රතිරූපීය අවදානම

- ඉහත සියළුම අවදානම් නිසා ආයතනයේ තැන්පත්කරුවන්ට සිය ඉතිරිකිරීම් ආපසු ගැනීමට නොහැකි වීමත්, ඔවුන් අතර ආයතනයේ නුබුන්වත්භාවය පිලිබඳව සැක පහළ වීමත් නිසා මෙන්ම මෙම තත්ත්වයන් ජනමාධ්‍ය තුළින් සහ ප්‍රදේශයේ ජනතාව අතර සන්නිවේදනය වීමෙන් ආයතනයේ ප්‍රතිරූපයට හානි සිදු වේ. එය යළි නිවැරදි කිරීම බෙහෙවින් දුෂ්කර වනු ඇත.

2.10 පැතිරීමේ අවදානම සහ පද්ධතිමය අවදානම (Contagion Risk and Systemically Risk)

- ඉහත සියළුම අවදානම් හේතුවෙන් ඇති වන අහිතකර තත්ත්වය එක් සමිතියක හෝ එක් ග්‍රාමීය බැංකුවක ඇති වුවහොත් අනිකුත් සමාන ආයතන පිලිබඳව ද තැන්පත්කරුවන්ගේ විශ්වාසය පළුදු වීමෙන් බෝවන රෝගයක් මෙන් මුළු ප්‍රජාව අතරම, පැතිරී යාමෙන් විශ්වාසය පළුදු වේ.
- මෙම පැතිරීමේ තත්ත්වය සමස්ත ග්‍රාමීය බැංකු පද්ධතියට සහ සකසුරුවම් සහ ණය ගණුදෙනු සමිති අතරට යාමෙන් සමුපකාර මූල්‍ය සේවා පද්ධතිය තුළ ඇතිව තිබූ විශ්වාසය පළුදු වීමෙන් පද්ධතිය තුළ අවදානමක් හට ගනී.

03. මෙම අවදානම් කළමනාකරණය කිරීමේ ක්‍රමවේදයන්

- ඉහත අංක 02 යටතේ පැහැදිලි කෙරුණු විවිධ අවදානම් මූල්‍යයන්, විවිධ සේවා සමුපකාර සමිතියක් විසින් මුහුණ දීම බොහෝ විට නොවැළැක්විය හැකි වන අතර, එහෙත් ඒවා විවක්ෂණශීලීව හඳුනා ගැනීම සහ අවම කර ගැනීමේ උපාය මාර්ගයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් සිදු වීමට ඉඩ ඇති මූල්‍යමය හානි සහ අයහපත් තත්ත්වයන් වළක්වා ගත හැක. අවදානම් කළමනාකරණය සඳහා මතු සඳහන් ක්‍රමෝපායයන් සහ ප්‍රෝක්සාහි ක්‍රියා මාර්ගයන් අනුව කටයුතු කිරීම අවශ්‍ය ය.

3.1 ණය අවදානම කළමනාකරණය කිරීම

- ණය අවදානම කළමනාකරණය සඳහා පැහැදිලි නිරවුල් ණය ප්‍රතිපත්තියක් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු අතර එම ප්‍රතිපත්තීන්ගෙන් අපගමනය වීමට කිසිසේත් ඉඩ නොදිය යුතු ය.

- ණය ප්‍රදානයට ප්‍රථම ණයලාභීන්ගේ ආපසු ගෙවීමට ඇති කැමැත්ත (Willingness to Repay) හෙවත් චරිතය (Character) සහ ගෙවීමට ඇති හැකියාව (Ability to Repay) ශුද්ධ මුදල් ප්‍රවාහය (Net Cash Flow) මැනවින් හඳුනා ගත යුතු ය.
- ණය ප්‍රදානයේ දී බැඳියා පිළිගැටුම් තත්ත්වයන් (Conflict of Interests) එනම්, සම්බන්ධිත පාර්ශවයන්ට ණය අනුමත කිරීමේ දී විනිවිදභාවයෙන් (Transparency) කටයුතු කිරීම, ණය අවදානම ආවරණය කිරීමට ප්‍රමාණවත් සුරැකුම් ලබා ගැනීම, ලබා ගත් සුරැකුම් සඳහා නිත්‍යානුකූලව ලේඛනගත කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය ය.
- ණය ප්‍රදානයෙන් අනතුරුව ණයකරුවන් අධීක්ෂණය, පසු විපරම් කිරීම (Monitoring, Supervision and Follow-Up) අඛණ්ඩව සිදු කළ යුතු අතර, අක්‍රමික ගණයට මාරු වීමට ඇති ඉඩකඩ වළක්වා ගනිමින් වාරික සහ පොළීය නිසි පරිදි අය කර ගත යුතු ය.
- ලබා ගන්නා ලද සුරැකුම් නිසි ලෙස පවත්වා ගෙන යාමට හා අක්‍රමික ගණයට මාරු වූ විගස අප්‍රමාදව උපලබ්ධි කර ණය අය කර ගැනීමට පියවර ගත යුතු ය.
- බොල් සහ අඩමාණ ණය වෙන් කිරීම තුළින් ණය අවදානම පාලනය කර ගත හැක.

3.2 මෙහෙයුම් අවදානම කළමනාකරණය කිරීම

- ග්‍රාමීය බැංකු ඇතුළු මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිතියේ/ සංගමයේ සිදු වීමට ඉඩ ඇති සේවක වංචා, අතපසුවීම් යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම සඳහා සේවක පුහුණුව, අභ්‍යන්තර පාලනයන් ක්‍රියාත්මක කිරීම, සංවරණ සහ තුලනයන් (Check and Balances) හොඳින් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ බාහිර පාර්ශවයන්ගේ අහිතකර බලපෑම් එනම්, දේශපාලනික, බැඳියා පිළිගැටුම් ආදිය සීමා කිරීම සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය විසින් පැහැදිලි ප්‍රතිපත්තීන් සහිතව ක්‍රියාත්මක විය යුතු ය. ආයතනය තුළ ආචාර ධර්ම පද්ධතීන් සහ විනය ක්‍රියා පටිපාටි අකුරටම ක්‍රියාත්මක කරමින් වැරදි පරිචයන් සිදු වීමට ඇති ඉඩකඩ කල් වේලා ඇතිව වළක්වා ගැනීමේ ප්‍රතිකර්මයන් ගත යුතු ය.

3.3 වෙළෙඳපොළ අවදානම කළමනාකරණය කිරීම

- වෙළෙඳපොළ අවදානම මානව පාලනයන්ගෙන් තොරව ස්වාභාවික සහ නොවැළැක්විය හැකි සිද්ධීන් සහ හේතූන් මත සිදු වුවත්, මනා දැක්මකින් කටයුතු කිරීමෙන් මෙම අවදානම කළමනාකරණය කිරීමට උත්සාහ ගත යුතු ය. ද්‍රව්‍ය මිල ගණන්. අස්වැන්න, වර්ෂාපතනය ආදී සාධක පිලිබඳව වැදගත් වන දත්ත පද්ධතියක් පවත්වා ගෙන යාමෙන් ඇතැම් අවදානම් කල් ඇතිව පුරෝකථනය කළ හැක.
- පොළී අනුපාත සහ විදේශ විනිමය අනුපාතවල අහිතකර විචලනයන්ට මුහුණ දීම සඳහා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය පිලිබඳව මාසික සන්නිවේදනයන්, ප්‍රතිපත්තිමය පොළී අනුපාතවල වෙනස්වීම්, රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ නවතාවයන්, බැංකු සංවිත අනුපාතයන් සහ අනෙකුත් මහ බැංකු මෙහෙයුම් උපදෙස් පිලිබඳව සමිතියේ වත්කම් හා වගකීම් කමිටුව අදාළ තොරතුරු ලබා ගෙන සාකච්ඡා කර පුරෝකතනික අපේක්ෂණයන් තීරණය කර කාලීනව විධිවිධාන යෙදිය යුතු ය. උකස් ගැනීම වෙනුවෙන් වූ අවිනිශ්චිත අභියෝග අරමුදල

වැනි අරමුදල් මාසික ආදායම්වලින් සමුච්චය කර ගැනීමෙන් වෙළෙඳපොළ අවදානමෙන් සිදු විය හැකි අලාභ අවම කර ගත හැකි වනු ඇත.

3.4 ද්‍රවශීලතා අවදානම කළමනාකරණය කිරීම

- මූල්‍ය සේවා සමිතියේ මුළු තැන්පතු වලට ප්‍රමාණවත් තැන්පත් ආරක්ෂණ අරමුදලක් අතීතයේ දී මෙන් පවත්වා ගෙන යාමත්, මුළු වත්කම්වලින් සහ මුද්‍ර වගකීම් වලින් 20%ක්වත් ඉක්මණින් මුදල් කළ හැකි ද්‍රවශීල වත්කම් ලෙස පවත්වා ගෙන යාමත්, තැන්පතු සහ ණය හා අත්තිකාරම් අතර ඇති විය හැකි නොගැළපීම (Mismatch) වළක්වා ගැනීම සඳහා ප්‍රතිපත්තිමය තීරණයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමත් අත්‍යවශ්‍ය ය. ශ්‍රී ලංකාවේ බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් ද්‍රවශීලතා ආවරණයන් ප්‍රමාණවත් පරිදි පවත්වා ගෙන යාම සඳහා වෙනත් බැංකු සමඟ හදිසි අවස්ථාවකදී ද්‍රවශීලතාවය පවත්වා ගෙන යාමට හැකි වන පරිදි ගිවිසුම්ගතව සිටීමේ ක්‍රමවේදයක් ක්‍රියාත්මක කරයි. මීට සමරූපී ලෙස ග්‍රාමීය බැංකු ඇතුළු මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිති/ සංගම් සමඟ ගිවිසගත් සබඳතා පවත්වාගෙන යාම මගින් සහ දෙපාර්තමේන්තුව ඒ සඳහා නායකත්වය සහ අධීක්ෂණය සිදු කිරීම තුළින් ද්‍රවශීලතා අවදානම බෙහෙවින් අවම කර ගත හැකි වනු ඇත.
- ග්‍රාමීය බැංකු අංශයේ සහ මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිතිවල මහජන තැන්පත් සෘජුව බැංකුමය කාර්යයන් නොවන පාරිභෝගික අංශ, පිරවුම්හල්, වෙනත් ව්‍යාපෘති සඳහා අවභාවිතා සිදු නොකර බැංකු අංශයේ අරමුදල් වෙනම පවත්වා ගෙන යමින් ඉහත අංශවලට කාරක ප්‍රාග්ධනය අවශ්‍ය නම්, බැංකු අංශයෙන් නැවත ගෙවීම සඳහා ණය මුදල් ලබා ගැනීමත්, දැඩි අවදානම් සහිත මූල්‍ය සමාගම් සහ මූල්‍ය උපකරණවල මුදල් ආයෝජනය නොකර, රාජ්‍ය බැංකු සහ රජයට අයත් මූල්‍ය සමාගම්වල පමණක් සහ භාණ්ඩාගාර බිල්පත්වල සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරවල පමණක් ග්‍රාමීය බැංකු මුදල් ආයෝජනය කිරීමෙන් ද්‍රවශීලතාව යහපත් කර ගත හැකි වනු ඇත.

3.5 අනුකූලතා අවදානම කළමනාකරණය කිරීම

- සමුපකාර සමිතිවල අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයන් ඇතුළු සමස්ත කාර්ය මණ්ඩලයටත්, දෙපාර්තමේන්තුවේ සමස්ත කාර්ය මණ්ඩලයටත් සමුපකාර මූල්‍ය සේවා සමිතිවලට අදාළ නීති රීති, වක්‍රලේඛ ආදිය පිළිබඳව සකස් කළ ලිපි ගොනුවක් ලබා දීමත්, පුහුණු වැඩසටහන් පැවැත්වීමත් සිදු කළ යුතු ය. අනුකූලතාවන්ට පටහැනි සිද්ධීන් හා අවස්ථා ජනමාධ්‍ය තුළින් සහ වෙනත් ක්‍රම වලින් නිරාවරණය වූ අවස්ථාවලදී ඉහත සියළුම අංශවල සේවක සේවිකාවන්ට අවබෝධය ලබා දීම හා දැනුවත් කිරීම තුළින් අනුකූලතාවයේ වැදගත්කම සහ ඊට පටහැනි වීම තුළින් සිදු වන අහිතකර තත්ත්වයන් අවබෝධ කර දිය යුතු ය.

3.6 නෛතික අවදානම කළමනාකරණය කිරීම

- සමුපකාර මූල්‍ය සේවාවන්ට අදාළව අධිකරණමය ක්‍රියාමාර්ගයන්ගේ තීරණයන්, 1982 අංක 12 දරණ පොදු දේපළ පනත යටතේ දඬුවම් ලැබූ සමුපකාරිකයන් පිළිබඳව සමස්ත සමුපකාරිකයන් දැනුවත් කිරීම සුදුසු නොවේ, සිද්ධීන් පමණක් සන්නිවේදනය සුදුසු වේ, නිත්‍යානුකූල නොවන සහ වක්‍රලේඛ සහ නියාමන උපදෙස් වලට පටහැනි ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව අනාගතයේ දී සිදු නොවීම පිණිස එවැනි සිද්ධීන් පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම මගින් නෛතික අවදානම් එක්තරා දුරකට කළමනාකරණය කර ගත හැකි වනු ඇත.

3.7 ක්‍රමෝපාය අවදානම කළමනාකරණය කිරීම

- සියළුම ව්‍යාපාරික ක්‍රමෝපායයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට ප්‍රථම, එම ක්‍රමෝපායන්ට අදාළ ශක්තීන්, දුර්වලතාවයන්, අවස්ථාවන් සහ අභියෝගයන් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය හා ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් මගින් විශ්ලේෂණයක් කර මූලික සැලැස්මක් සකස් කළ යුතු ය. ළඟා කර ගත යුතු ඉලක්ක සහ එම ඉලක්කයන් ළඟා කර ගැනීමට උපකාරී වන ක්‍රමෝපායන් **(Strategy)** ලැයිස්තුගත කර ක්‍රියාත්මක කරමින් ප්‍රගතිය සමීපස්ථව පසු විපරම් කළ යුතු ය. ඉලක්කවලට ළඟා නොවන අවස්ථාවල දී සහ අපගමනයන්වල දී යළි ක්‍රමවත් කිරීමේ කටයුතු අප්‍රමාදව සිදු කළ යුතු ය. ක්‍රමෝපායයක් අසාර්ථක වූ විට අප්‍රමාදව එම ක්‍රමෝපාය අත්හිටුවීම හෝ යළි සකස් කර ක්‍රියාත්මක කිරීම කළ යුතු ය.

3.8 සංකේන්ද්‍රීය අවදානම කළමනාකරණය කිරීම

- ණය ප්‍රදානයේදීත්, සමිතියේ අරමුදල් ආයෝජනය කිරීමේ දීත් එක් අංශයකට හෝ කීපයකට පමණක් බර නොවී විවිධාංගීකරණය (Diversification) මගින් මෙම අවදානම මැනවින් කළමනාකරණය කළ හැක. මේ සඳහා උපකාරයක් වශයෙන් මනා කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතියක් (MIS) පවත්වා ගෙන යාම අත්‍යාවශ්‍ය ය.

3.9 ප්‍රතිරූපීය අවදානම කළමනාකරණය කිරීම

- ඉහත විවිධ අවදානම් ආශ්‍රයෙන් ඇති වන ජනතාව අතර වන අයහපත් සන්නිවේදනයන්, මාධ්‍ය එළි දැක්වීම්, කටකථා ප්‍රචාරය වීම් ආදී අහිතකර තත්ත්වයන් පැන නැගුණු වහාම නිවැරදි කිරීමට හැකි වන පරිදි සමිතියේ කීර්තිනාමය පවත්වා ගෙන යාම සඳහා සමිතියේ සෑම සේවකයෙකුම දැනුවත් ව සිටීමත්, ජන මාධ්‍යන්ගෙන් සිදු වන අයහපත් ප්‍රචාරණයන්ට කඩිනමින් ප්‍රතිචාර දැක්වීමත්, එවැනි අයහපත් ප්‍රචාරණයන් සත්‍ය නම්, ක්ෂණිකව නිවැරදි කිරීම් කර පොදු ජනතාව වෙත සන්නිවේදනය කිරීමත් ඒවා නැවත ඇති වීමට ඇති ඉඩකඩ පිළිබඳව නිරන්තරයෙන් අවබෝධයෙන් සිටීමත් වැදගත් ය.

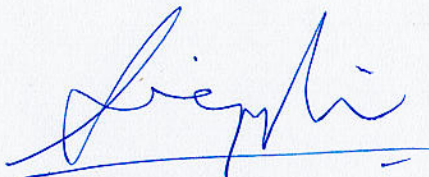

3.10 පැතිරීමේ අවදානම සහ පද්ධතියේ අවදානම කළමනාකරණය කිරීම

- ග්‍රාමීය බැංකු ඇතුළු මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිතිවල/ සංගම්වල පැන නගින අවදානම් තත්ත්වයන් සමස්ත පද්ධතිය තුළ පැතිරී යාම වැළැක්වීමට මූලික පියවර ගත යුත්තේ, අයහපත් තත්ත්වය ඇති වූ ආයතනය විසින් ය. බෝවන රෝගයක් ව්‍යාප්ත වීම වැළැක්වීම සඳහා පූර්ව විසඳුම් සුව සේවා අංශ විසින් ගනු ලබන ආකාරයට මෙවැනි අයහපත් ව්‍යාප්තීන් ද ඒවායේ හේතු සොයා වළක්වා ගැනීමට අවස්ථාවෝචිතව කටයුතු කළ යුතු ය.

04. විශේෂයෙන් සැලකිය යුතු කරුණු

- ග්‍රාමීය බැංකු ඇතුළු මූල්‍ය සේවා සමුපකාර සමිතිවල/ සංගම්වල අවදානම් කළමනාකරණ ක්‍රමෝපායයන් මනා සැලකිලිමත් බවකින් යුතුව ක්‍රියාත්මක කිරීම, එම අංශයන්හි පමණක් නොව, සමස්ත මූල්‍ය පද්ධතියේ ද, සමුපකාර ව්‍යාපාරයේ ද විරස්තිථිය පිණිස හේතු වනු ඇත.
- මේවා නොසලකා හැරීම ඒ ඒ ආයතනයන්හි අවනතියට පමණක් නොව, සමස්ත ආයතනයටම හානිකර වනු ඇත.
- මෙම නියාමන උපදෙස් ඔබ සමිතියේ/ සංගමයේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය සහ සමස්ත කාර්ය මණ්ඩලය වෙත සන්නිවේදනය කිරීමටත්, ඔවුන්ට අවබෝධ කර දීමත් මගින් සාර්ථකව අවදානම් කළමනාකරණය සිදු කිරීමට පියවර ගත යුතු බව අවධාරණය කරමි.

සුවිත්ද එස්. සිංහප්පුලි,
සමුපකාර සංවර්ධන කොමසාරිස් සහ
සමුපකාර සමිති රෙජිස්ට්‍රාර්